

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2015
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 12.07.2014, 137

Teenetemärkide seadus

Vastu võetud 19.12.2007
[RT I 2008, 1, 7](#)
 jõustunud vastavalt §-le 76.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
19.06.2008	RT I 2008, 35, 213	01.01.2009
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011, jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
26.03.2014	RT I, 16.04.2014, 1	26.04.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesoleva seadusega kehtestatakse Vabariigi Presidendi poolt antavad riiklikud autasud (edaspidi *teenetemärgid*), sätestatakse nende klassid ja kirjeldus ning teenetemärkide andmise ja kandmise, äravõtmise ja tagastamise kord, au- ja teenetemärkide registreerimise kord ning vastutus seaduse rikkumise eest.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Riiklikud teenetemärgid

(1) Teenetemärgid on:

- 1) Vabadusristi aumärk;
- 2) Riigivapi teenetemärk;
- 3) Maarjamaa Risti teenetemärk;
- 4) Valgetähe teenetemärk;
- 5) Kotkaristi teenetemärk;
- 6) Eesti Punase Risti teenetemärk.

(2) Teenetemärgiga äravahetamiseni sarnase teenete-, au- või muu märgi kehtestamine, valmistamine ja kasutamine on keelatud.

§ 3. Vabadusristi aumärk

(1) Vabadusristi aumärk on asutatud 1919. aastal Vabadussõja-aegsete teenete tunnustamiseks. Vabadusristi aumärk on sõjaline teenetemärk Eesti iseseisvuse kaitsmiseks peetava sõja puhul.

(2) Vabadusristi aumärgil on kolm liiki:

- 1) I liik – antakse sõjaväeliste teenete tunnustamiseks Eesti riigi kaitseks peetavas sõjas;
- 2) II liik – antakse isikliku vapruste tunnustamiseks Eesti riigi kaitseks peetavas sõjas;
- 3) III liik – antakse administratiiv- ja tsiviilteenete tunnustamiseks Eesti riigi kaitseks peetavas sõjas.

(3) Vabadusristi andmine lõpetati 1925. aasta 19. juuni seadusega. Vabadusristi võib uuesti anda Eesti iseseisvuse kaitsmiseks peetava sõja puhul alates sõjaseisukorra väljakuulutamisest kuni Vabadusristi andmise lõpetamiseks vastu võetava seaduse jõustumiseni.

§ 4. Riigivapi teenetemärk

(1) Riigivapi teenetemärk on asutatud 1936. aastal Eesti iseseisvuse väljakuulutamise päeva – 1918. aasta 24. veebruari mälestamiseks. Riigivapi teenetemärk antakse ainult Eesti kodanikule kõrgeima teenetemärgina riigile osutatud teenete tunnustamiseks.

(2) Vabariigi President on Riigivapi ketiklassi teenetemärgi kavaler. Teenetemärgi kett antakse edasi koos Vabariigi Presidendi ametiga.

§ 5. Maarjamaa Risti teenetemärk

Maarjamaa Risti teenetemärk on asutatud 1995. aastal Eesti riigi iseseisvuse auks. Maarjamaa Risti teenetemärk antakse välismaalastele kõrgeima teenetemärgina Eesti riigile osutatud teenete tunnustamiseks.

§ 6. Valgetähe teenetemärk

Valgetähe teenetemärk on asutatud 1936. aastal Eesti rahva vabadusvõitluse mälestamiseks. Valgetähe teenetemärk antakse riigiteenistuses või kohaliku omavalitsuse teenistuses olevatele isikutele, samuti majanduse, hariduse, teaduse, kultuuri või spordi alal osutatud või muude üldkasulike teenete ning saavutuste tunnustamiseks.

§ 7. Kotkaristi teenetemärk

Kotkaristi teenetemärk on asutatud 1928. aastal Kaitseliidu poolt Eesti iseseisvuse 10. aastapäevaks. Kotkaristi teenetemärk antakse sõjaliste ja riigikaitse teenete tunnustamiseks.

§ 8. Eesti Punase Risti teenetemärk

Eesti Punase Risti teenetemärk on asutatud 1920. aastal Eesti Punase Risti Seltsi poolt. Eesti Punase Risti teenetemärk antakse Eesti rahva huvides tervishoiu ja sotsiaalalal osutatud teenete tunnustamiseks ning elu päästmise eest.

§ 9. Teenetemärgi kavaler

- (1) Teenetemärgi võib anda Eesti kodanikule ja välismaalasele.
- (2) Teenetemärgi võib anda ka postuumselt.
- (3) Teenetemärgi võib anda lahinguliste teenete eest ka väeüksusele või allüksusele. [RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]
- (4) Isikut, kellelt on teenetemärk ära võetud, ei loeta teenetemärgi kavaleriks.

2. peatükk TEENETEMÄRGI ANDMINE, KANDMINE JA ÄRAVÕTMINE

§ 10. Teenetemärgi andmine

- (1) Teenetemärkide korraline andmine toimub üks kord aastas – 24. veebruariks, iseseisvuspäevaks.
- (2) Erandjuhtudel, sealhulgas riigivisiidi puhul või Eestisse akrediteeritud diplomaadi lahkumisel riigist tema ametiaja lõppemise korral, samuti postuumselt võib teenetemärgi anda ka muul ajal.

(3) Isikule, kellele on antud teenetemärk, võib rahuajal samalaadsete teenete eest uuesti teenetemärgi anda üldjuhul pärast viie ja erilaadsete teenete eest üldjuhul pärast kolme aasta möödumist eelmise teenetemärgi andmise otsuse tegemisest.

(4) Enne välismaalasele teenetemärgi andmist kuulab Vabariigi President ära valdkonna eest vastutava ministri arvamuse.

(5) Teenetemärk koos tunnistusega antakse tasuta.

(6) Teenetemärkide andmist ja sellega seonduvat korraldab Vabariigi Presidendi Kantslei.

§ 11. Teenetemärgi andmise ettepanekud

(1) Igäühel, samuti igal asutusel ja institutsioonil, on õigus esitada Vabariigi Presidendile ettepanek teenetemärgi andmiseks. Vabariigi Presidendi Kantslei teavitab ettepaneku tegijat selle kättesaamisest.

(2) Ettepanekud iseseisvuspäevaks teenetemärgi andmise kohta esitatakse Vabariigi Presidendile teenetemärkide andmisele eelneva aasta 1. novembriks.

(3) Vabariigi President vaatab teenetemärgi andmise ettepanekud läbi ja otsustab teenetemärkide andmise. Ettepaneku alusel teenetemärgi andmata jätmist ei pea põhjendama.

(4) Teenetemärgi andmise ettepanek peab sisaldama selle isiku nime, sünniaega ja teene kirjeldust, kelle suhtes ettepanek tehakse.

(5) Teave teenetemärgi andmise ettepaneku kohta tunnistatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks viieks aastaks alates ettepaneku saamisest.

§ 12. Teenetemärgi kandmine

(1) Teenetemärki võib kanda üksnes isik, kellele Vabariigi President on teenetemärgi andnud ja kellelt ei ole seda ära võetud.

(2) Teenetemärki kantakse kooskõlas teenetemärkide kandmise hea tavaga. Teenetemärkide kandmise hea tava kohta annab selgitusi Vabariigi Presidendi Kantslei.

§ 13. Teenetemärgi äravõtmine ja tagastamine

(1) Vabariigi President võib otsustada isikult teenetemärk ära võtta, kui:

- 1) on jõustunud kohtuotsus, millega isik on süüdi mõistetud tahtliku kuriteo toimepanemises, või
- 2) saavad teatavaks enne teenetemärgi andmist esinenud asjaolud, millest teadmise korral ei oleks isikule teenetemärki antud, või
- 3) isiku hilisem käitumine on olnud niivõrd vääritud, et see välistaks talle teenetemärgi andmise.

(2) Isik, kellelt Vabariigi President on oma otsusega teenetemärgi ära võtnud, peab teenetemärgi tagastama Vabariigi Presidendi Kantsleile.

3. peatükk TEENETEMÄRKIDE KLASSID JA KIRJELDUS

1. jagu Vabadusristi aumärk

§ 14. Vabadusristi aumärgi järgud

Iga Vabadusristi aumärgi liik jaguneb kolme järku.

§ 15. Vabadusristi I liigi 1. järk

(1) Vabadusristi I liigi 1. järgu aumärgi rist on 45 mm kõrgune ja 39 mm laiune reljeefne valge emailiga kaetud kuldse äärisega ladina rist. Risti harud on 9 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune kuldne triip. Risti südamikus paikneb kuldse äärisega must sõõr, millel on kuldse täht «E» ja käsivars mõõgaga, ning risti tagaküljel sama suur kuldse äärisega must sõõr kuldses kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune must muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) ja 8 mm laiune valge triip.

§ 16. Vabadusristi I liigi 2. järk

(1) Vabadusristi I liigi 2. järgu aumärgi rist on 39 mm kõrgune ja 34 mm laiune reljeefne valge emailiga kaetud hõbedase äärisega ladina rist. Risti harud on 8 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune hõbedane triip. Risti südamikus paikneb hõbedase äärisega must sõõr, millel on hõbedased täht «E» ja käsivars mõõgaga, ning risti tagaküljel sama suur hõbedase äärisega must sõõr hõbedases kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune must muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) ja 8 mm laiune valge triip.

§ 17. Vabadusristi I liigi 3. järk

(1) Vabadusristi I liigi 3. järgu aumärgi rist on 36 mm kõrgune ja 30 mm laiune reljeefne valge emailiga kaetud oksüdeeritud metallist äärisega ladina rist. Risti harud on 7 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune hõbedane triip. Risti südamikus paikneb hõbedase äärisega must sõõr, millel on hõbedased täht «E» ja käsivars mõõgaga, ning risti tagaküljel sama suur hõbedase äärisega must sõõr hõbedases kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune must muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) ja 8 mm laiune valge triip.

§ 18. Vabadusristi II liigi 1. järk

(1) Vabadusristi II liigi 1. järgu aumärgi rist on 45 mm kõrgune ja 39 mm laiune reljeefne musta emailiga kaetud kuldse äärisega ladina rist. Risti harud on 9 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune kuldne triip. Risti südamikus paikneb kuldse äärisega punane sõõr, millel on kuldset täht «E» ja käsivars mõõgaga, ning risti tagaküljel sama suur kuldse äärisega punane sõõr kuldses kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune must ja 8 mm laiune valge triip.

§ 19. Vabadusristi II liigi 2. järk

(1) Vabadusristi II liigi 2. järgu aumärgi rist on 39 mm kõrgune ja 34 mm laiune reljeefne musta emailiga kaetud hõbedase äärisega ladina rist. Risti harud on 8 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune hõbedane triip. Risti südamikus paikneb hõbedase äärisega punane sõõr, millel on hõbedased täht «E» ja käsivars mõõgaga, ning risti tagaküljel sama suur hõbedase äärisega punane sõõr hõbedases kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune must ja 8 mm laiune valge triip.

§ 20. Vabadusristi II liigi 3. järk

(1) Vabadusristi II liigi 3. järgu aumärgi rist on 36 mm kõrgune ja 30 mm laiune oksüdeeritud rauast ladina rist. Risti harud on 7 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Risti südamikus paikneb hõbedase äärisega punane sõõr, millel on hõbedased täht «E» ja käsivars mõõgaga, ning risti tagaküljel sama suur hõbedase äärisega punane sõõr kuldses kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune must ja 8 mm laiune valge triip.

§ 21. Vabadusristi III liigi 1. järk

(1) Vabadusristi III liigi 1. järgu aumärgi rist on 45 mm kõrgune ja 39 mm laiune reljeefne sinise emailiga kaetud kuldse äärisega ladina rist. Risti harud on 9 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune kuldne triip. Risti südamikus paikneb kuldse äärisega valge sõõr, millel on must täht «E», ning risti tagaküljel sama suur kuldse äärisega valge sõõr mustas kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune valge muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) ja 8 mm laiune must triip.

§ 22. Vabadusristi III liigi 2. järk

(1) Vabadusristi III liigi 2. järgu aumärgi rist on 39 mm kõrgune ja 34 mm laiune reljeefne sinise emailiga kaetud hõbedase äärisega ladina rist. Risti harud on 8 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune hõbedane triip. Risti südamikus paikneb hõbedase äärisega valge sõõr, millel on

must täht «E», ning risti tagaküljel sama suur hõbedase äärisega valge sõõr mustas kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune valge muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) ja 8 mm laiune must triip.

§ 23. Vabadusristi III liigi 3. järk

(1) Vabadusristi III liigi 3. järgu aumärgi rist on 36 mm kõrgune ja 30 mm laiune reljeefne sinise emailiga kaetud oksüdeeritud metallist äärisega ladina rist. Risti harud on 7 mm laiused, nende otsad laienevad T-kujuliseks. Harude keskjoonel on 1 mm laiune hõbedane triip. Risti südamikus paikneb hõbedase äärisega valge sõõr, millel on must täht «E», ning risti tagaküljel sama suur hõbedase äärisega valge sõõr mustas kirjas kuupäevaga «24. II 1919» (lisa 1).

(2) Aumärgi lint on 30 mm laiune valge muareelint, mille mõlemal äärel on 7 mm laiune sinine (PANTONE 285 C) ja 8 mm laiune must triip.

2. jagu Riigivapi teenetemärk

§ 24. Riigivapi teenetemärgi kirjeldus

(1) Riigivapi kõikide klasside teenetemärkide mõlemalt poolt kullatud suure riigivapi kujulise ripatsi tagaküljel on reljeefsete numbritega kuupäev «24. II 1918».

(2) Riigivapi kõikide klasside teenetemärkide muareelint on sinine (PANTONE 285 C).

§ 25. Riigivapi ketiklassi teenetemärk

(1) Riigivapi ketiklassi teenetemärgi kett on Eesti ornamentkaunistusega 30 mm laiune kuldkest. Keti nelja kaunistuse südamikku on paigutatud vääriskivid. Keti küljes ripub 69 mm läbimõõduga kullatud suure riigivapi kujuline ripats (lisa 2).

(2) Riigivapi ketiklassi teenetemärgi juurde kuulub kaheksaharuline 87 mm läbimõõduga kuldtäht, mille keskel on 42 mm läbimõõduga suure riigivapi kujuline märk.

(3) Riigivapi ketiklassi teenetemärgi juurde kuulub erisuurpael, mis on meestel 105 mm ja naistel 64 mm laiune sinine muareelint 5 mm kuldse äärisega, mille põiksõlme küljes ripub 58 mm läbimõõduga kullatud suure riigivapi kujuline ripats.

(4) Riigivapi ketiklassi teenetemärgi rosettmärgiks on I klassi rosettmärk (lisa 7).

§ 26. Riigivapi I klassi teenetemärk

(1) Riigivapi I klassi teenetemärk koosneb suurpaelast ja selle juurde kuuluvast hõbetähest. Suurpael on meestel 105 mm ja naistel 64 mm laiune sinine muareelint, mille põiksõlme küljes ripub 58 mm läbimõõduga kullatud suure riigivapi kujuline ripats (lisa 2).

(2) Hõbetäht on 87 mm läbimõõduga kaheksaharuline täht, mille keskel on 38 mm läbimõõduga kullatud suure riigivapi kujuline märk.

(3) Riigivapi I klassi teenetemärgi rosettmärk on sinine rosett kuldsel alusel (lisa 7).

§ 27. Riigivapi II klassi teenetemärk

(1) Riigivapi II klassi teenetemärk koosneb 41 mm laiuse sinise muareelindi küljes ripuvast 55 mm läbimõõduga kullatud suure riigivapi kujulisest ripatsist ja selle juurde kuuluvast samasugusest tähest nagu I klassi teenetemärgil (lisa 2).

(2) Riigivapi II klassi teenetemärgi rosettmärk on sinine rosett alusel, mille vasak pool on hõbedane ja parem pool kuldne (lisa 7).

§ 28. Riigivapi III klassi teenetemärk

(1) Riigivapi III klassi teenetemärk on samasugune nagu II klassi teenetemärk, kuid puudub täht (lisa 2).